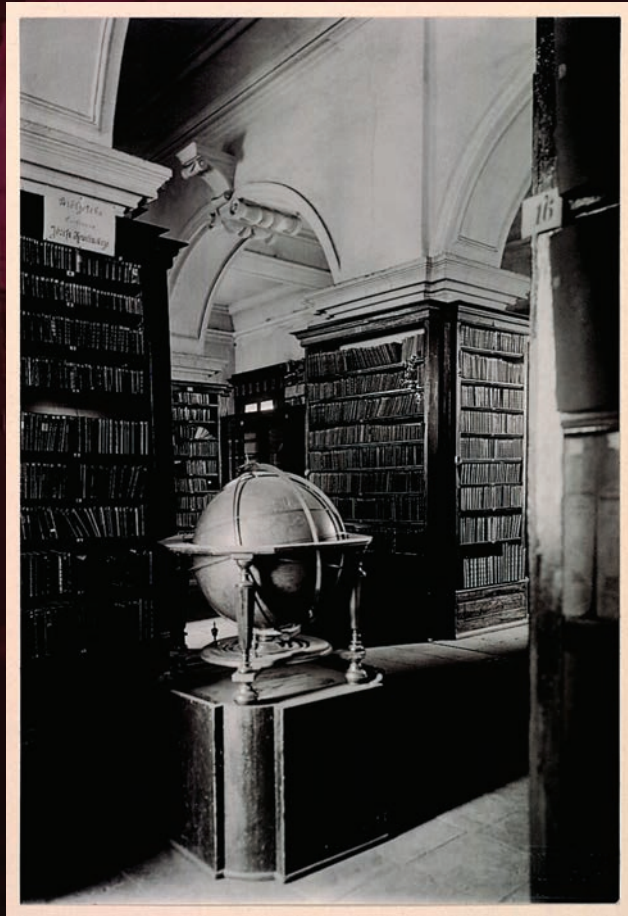

Vilniaus
universiteto
biblioteka

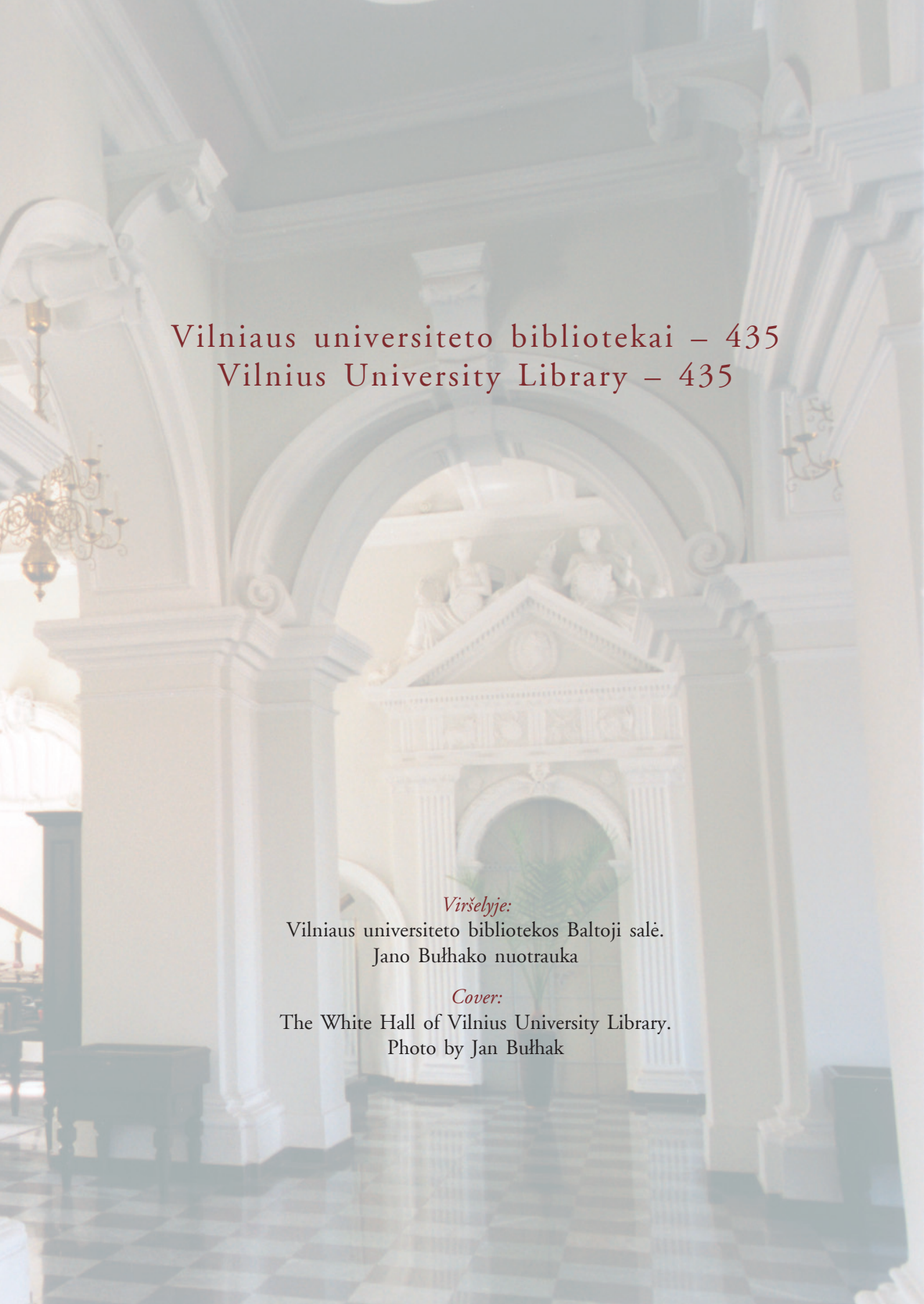

Vilnius
University
Library

Vilniaus universiteto biblioteka

Vilnius University Library

Vilniaus universiteto bibliotekai – 435
Vilnius University Library – 435

Viršelyje:

Vilniaus universiteto bibliotekos Baltoji salė.
Jano Bułhako nuotrauka

Cover:

The White Hall of Vilnius University Library.
Photo by Jan Bułhak

Birutė Butkevičienė

Vilniaus universiteto biblioteka

Vilnius University Library

Antras papildytas leidimas
2nd supplemented edition

Vilniaus
universiteto
leidykla

2005

UDK 027.7(474.5)

Bu393

Vertėjos / Translated by

Gražina Cijūnėlytė, Vida Urbonavičiūtė

Nuotraukos

Arūno Baltėno, Raimondo Malaiškos ir iš asmeninių archyvų

Photos by

Arūno Baltėno, Raimondo Malaiškos and from personal archives

Dailininkas / Design by

Gediminas Markauskas

Grafinė redaktorė / Graphic editor

Rita Jankauskaitė

ISBN 9986-19-744-9

© Vilniaus universiteto biblioteka, 2005

© Vilniaus universiteto leidykla, 2005

Vilniaus universiteto biblioteka, pradėjusi savo veiklą 1570 metais, yra devyneriais metais senesnė už universitetą.

Vilnius XVI amžiaus pabaigoje jau buvo politinis ir kultūrinis Rytų Europos centras. 1569 metais Vilniaus vyskupo Valerijono Protasevičiaus kvietimu į Lietuvą atvyko jėzuitai, kurie 1570 metų liepos 17 dieną atidarė kolegiją, o prie jos ir biblioteką. Bibliotekos pagrindą sudarė Lietuvos didžiojo kunigaikščio ir Lenkijos karaliaus Žygimanto Augusto bei Vilniaus vyskupo sufragano Georgijaus Albinijaus rinkiniai. Žygimanto Augusto bibliotekoje buvo surinkti geriausi XVI amžiuje išleisti antiklasikų veikalai, kelionių aprašymai, istorijos knygos, kronikos, gamtos mokslų, teisės, karvedybos, medicinos literatūra. Buvo joje ir Martyno Liuterio Biblijos vertimas, Euklido, Klaudijaus Ptolemėjo veikalai, Mikalojaus Koperniko *Apie dangaus kūnų sukimąsi* pirmojo leidimo knyga ir daug kitų.

Karaliaus Stepono Batoro 1579 metų balandžio 1 dieną pasirašyta privilegija Vilniaus jėzuitų kolegija buvo perorganizuota į universitetą ir jos biblioteka pavadinta universiteto biblioteka. 1580 metais miręs Vilniaus vyskupas ir universiteto steigėjas V. Protasevičius testamentu universitetui užrašė keletą tūkstančių knygų. Daugelis Lietuvos katalikų bažnyčios hierarchų ir didžiųjų krašto magnatų taip pat jautė pareigą paremti šį mokslo židinį. Gausius knygų rinkinius bibliotekai

Founded in 1570, the Vilnius University Library is nine years older than the University.

*By the end of the 16th century, Vilnius was a cultural and political centre of Eastern Europe. The Jesuits came to Vilnius in 1569 at the invitation of Vilnius Bishop Walerjan Protasewicz. On July 17, 1570 they established a college and a library. The core of the library was comprised of the collections of Grand Duke of Lithuania and King of Poland Sigismund Augustus, and of Suffragan Vilnius Bishop Georg Albinus. Sigismund Augustus' library contained the best of classical works, travelogues, historical books, chronicles, and literature on natural science, law, militaria, and medicine published in the 16th century. It included a version of the Bible translated by Martin Luther, works by Euclides and Claudius Ptolemaeus, a first edition of *De revolutionibus orbium coelestium* by Nicolaus Copernicus, and many other works.*

Privileges issued by King Stephan Batory on April 1, 1579 converted the Vilnius Jesuit College into a University, and the library into a University Library. Bishop W. Protasewicz, founder of the University, bequeathed several thousand books to the Library upon his death in 1580. Many of Lithuania's church hierarchy and the country's nobility also felt it their duty to support this centre of knowledge. Vast collections of books were donated to the

padovanojo kardinolas Jurgis Radvila (1600), Vilniaus vyskupas Eustachijus Valavičius (1630), Vilniaus kanauninkas Kazimieras Vaišnoravičius (1662) ir kiti. Iš pasauliečių, kurie dovanojo Vilniaus universiteto bibliotekai asmenines knygų kolekcijas, ypač išskirtina didikų Sapiegų šeima. 1655 metais jos dovanojamų knygų registre buvo išvardyta apie 3 tūkstančius knygų, tarp jų rečiausi inkunabulai ir kiti reti leidiniai. Per du šimtus jėzuitų vadovavimo universitetui metų bibliotekos fondai išaugo nuo 4,5 tūkstančio tomų 1579 metais iki 11 tūkstančių tomų 1773-iaisiais. Žinoma, bibliotekai augti trukdė karai, gaisrai ir grobstymai, todėl daug universiteto bibliotekos knygų atsidūrė Rusijoje, Lenkijoje, Švedijoje ir kitų šalių bibliotekose.

Panaikinus 1773 metais Jėzuitų ordiną, Vilniaus universiteto globą perėmė Edukacinė komisija. 1781 metais universitetas buvo pavadintas Lietuvos vyriausiąja mokykla. Pakito jo mokslinė kryptis. Bibliotekos fondai buvo papildyti gamtos mokslų ir medicinos knygomis.

Tragiškai pasibaigus 1794 metų sukilimui, įvyko trečiasis Lietuvos-Lenkijos valstybės padalijimas, po kurio didžioji Lietuvos dalis su sostine Vilniumi atiteko carinei Rusijai. 1803 metais Lietuvos vyriausioji mokykla pavadinta Vilniaus imperatoriškuoju universitetu. XIX amžiaus antrajame dešimtmetyje Vilniaus universitetas jau buvo vienas pirmaujančių universitetų Rusijos imperijoje. Mokslinio darbo pagyvėjimas palankiai veikė ir biblioteką.

Library by Cardinal Georgius Radivilus (1600), Vilnius Bishop Eustachius Wolowicz (1630), Vilnius Canon Casimirus Woysznarowicz (1662), and others. An extraordinary secular donation came from the Sapieha family of magnates. In 1655 their list of bequeathed books registered nearly 3,000 works - including the rarest incunabula and other unique publications. During the 200 years of Jesuit rule at the University, the Library collection grew from 4,500 volumes (in 1570) to 11,000 volumes (in 1773). A series of wars, fires and plunder prevented the Library from growing after that time, and a great many of its books ended up in libraries in Russia, Poland, Sweden and elsewhere.

After the Jesuit Order was abolished in 1773, an Education Commission took on custody of the Vilnius University. In 1781 the University was renamed Head School of Lithuania. Its academic course altered, and the library fund was replenished with books on natural science and medicine.

The Partition of Rzeczpospolita followed the tragic end to an uprising in 1794, and the greater portion of Lithuania, together with its capital city of Vilnius, fell into the hands of czarist Russia. In 1803 the Head School of Lithuania was renamed the Vilnius Imperial University. By the second decade of the 19th century, the Vilnius University ranked among the leading universities in the Russian Empire; the revival of academic research had positive effect on the Library as well.

Universiteto bibliotekai vadovauti 1804 metais paskirtas profesorius Gotfridas Ernestas Grodekas. Jo pastangomis universiteto biblioteka tapo prieinama Vilniaus visuomenei. Nuo 1815 metų pradėta išduoti knygas į namus – atidarytas abonementas. Knygos į namus buvo išduodamos universiteto darbuotojams ir studentams, švietimo apygardos tarnautojams, gimnazijos mokytojams. Biblioteka buvo perkelta į Mažąją aulą, ten įrengta 90 vietų skaitykla. G. E. Grodeko iniciatyva pradėtas sudarinėti kortelinis (abėcėlinis), vėliau sisteminis katalogai. Vilniaus universiteto biblioteka, palyginti su kitomis to meto Rusijos imperijos bibliotekomis, buvo pasiekusi pažangiausių to meto Europos bibliotekų lygį.

1832 metų gegužės 1 dieną caras Nikolajus I uždarė Vilniaus universitetą. Prasidėjo vienas liūdniausių laikotarpių ir bibliotekos istorijoje: didelė dalis jos fondų buvo išvežta iš Vilniaus ir išdalyta įvairioms carinės Rusijos mokslo įstaigoms.

Apie 1834 metus iš likusių universiteto bibliotekos knygų buvo mėginama kurti Vilniaus viešąją biblioteką, bet ir tai nepavyko. 1856 metais pradėjo veikti Archeologijos komisijos Senienų muziejus ir prie jo įsteigtas Skaitymo kabinetas. 1865 metais Senienų muziejus ir Skaitymo kabinetas perorganizuoti į Vilniaus viešąją biblioteką ir muziejų. Bibliotekai buvo atiduoti

In 1804 Prof. Gottfried Ernest Grodeck was appointed head of the University library. He succeeded in making it accessible to the Vilnius public. A lending department was opened in 1815, and university staff and students, officials of the educational districts, and gymnasium teachers were allowed to borrow books. The Library was moved to the Small Aula, which was equipped with reading-room for ninety. Prof. Grodeck initiated the compilation of an alphabetic and later a systemic card catalogue. Compared with other libraries in the Russian Empire, the Vilnius University Library had attained the most advanced European standards at that time.

Czar Nicolaus I closed the University on May 1, 1832. This period was also one of the saddest in the history of the Library, for a large part of its collection was taken from Vilnius and distributed to various academic institutions in Russia.

There were unsuccessful attempts ca. 1834 to establish a Vilnius public library with the remaining books from the University Library. In 1856 an Antiquities Museum and Reading-Room began to function under the auspices of the Archaeological Commission. In 1865 they were converted into the Vilnius Public Library and Museum. The Library was given nearly 200,000 volumes of valuable books and manuscripts from the collections of schools, cloisters, and pri-

po 1831 ir 1863 metų sukilimų uždarytų mokyklų, vienuolynų, konfiskuotų dvarų, privačių asmenų knygų rinkiniai – apie 200 tūkstančių tomų vertingų knygų bei rankraščių fondas.

1914 metais Vilniaus viešoji biblioteka turėjo per 300 tūkstančių tomų ir užėmė ketvirtą vietą tarp Rusijos imperijos bibliotekų, tačiau Pirmojo pasaulinio karo metu ji vėl buvo niokojama, vėl knygos buvo vežamos į Rusiją.

1919 metų balandžio 21 dieną Vilnių okupavo Lenkija. Spalio 11 dieną atkurtasis Vilniaus universitetas pavadinamas Stepono Batoro vardu. Universiteto bibliotekos fondai, nors ir nuikoti, išliko dar gana gausūs, tačiau knygų lietuvių kalba buvo labai mažai.

1922 metų vasario 16 dieną Kaune pradėjo veikti Lietuvos universitetas, nuo 1930 metų vadinamas Vytauto Didžiojo vardu. 1923 metais prie jo bibliotekos įsteigtas Bibliografijos institutas. Universiteto bibliotekai vadovauti paskirtas prof. Vaclovas Biržiška.

1939 metais Lietuvai atgavus Vilnių, senoji Vilniaus universiteto biblioteka atgijo. Deja, netrukus Antrasis pasaulinis karas jos darbą vėl nutraukė. Bibliotekos darbuotojai karo metais visomis jėgomis gelbėjo knygų fondus nuo grobstymo ir gaisrų. Po karo reikėjo skubiai tvarkyti sugriautą universitetą ir jo biblioteką. Per trumpą laiką įrengtos skaityklos, organizuotas informacinis bibliografinis darbas. Bib-

vate libraries that had been closed or confiscated after uprisings in 1831 and 1863.

By 1914 the Vilnius Public Library contained more than 300,000 books and ranked fourth among the libraries in the Russian Empire. It was devastated during the First World War, and books were once again transported to Russia.

On May 21, 1919 Vilnius was occupied by Poland. The Vilnius University was re-opened on October 11, and renamed in honour of Stephan Batory. Though it had been plundered, the University Library retained a fairly large collection - but very few books in Lithuanian.

A University of Lithuania was established in Kaunas on February 16, 1922; from 1930 it was called the Vytautas Magnus University. A Bibliography Institute began to function alongside its library in 1923. Prof. Vaclovas Birziska was appointed head of the Vytautas Magnus University Library.

The old Vilnius University Library came to life after Lithuania regained Vilnius in 1939, but its work was soon curtailed by the Second World War. The Library staff did their utmost to protect the book funds from plunder and fire. The destroyed University and its Library needed rapid restoration after the War. Reading-rooms were installed, and bibliographical activities soon organized. The Library managed to retrieve approximately 13,000 of its valuable publications.

liotekai pavyko susigrąžinti apie 13 tūkstančių įvairiais laikotarpiais išvežtų vertingų leidinių.

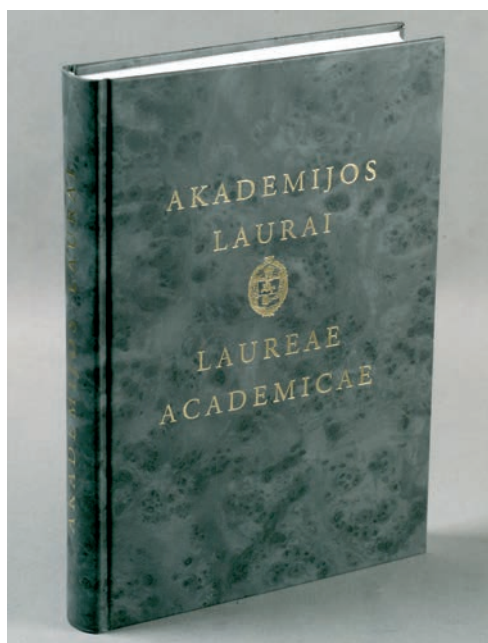
1945–2004 metų Vilniaus universiteto bibliotekos veiklos laikotarpiu galima paminėti šiuos svarbesnius įvykius: biblioteka (1970) ir universitetas (1979) šventė 400 metų jubiliejų, pastatytos dvi knygų saugyklos, įkurti nauji skyriai. Seniesiems bibliotekos fondams buvo reikalinga restauracija, todėl 1968 metais tuometinio bibliotekos direktoriaus Jurgio Tornau rūpesčiu buvo įkurtas Restauravimo skyrius. 1969 metais atidarytas Grafikos kabinetas. Septintojo dešimtmečio pabaigoje pagrindinėje bibliotekos knygų saugykloje nuspręsta saugoti neiškomplektuotas atskirų asmenų dovanotų knygų kolekcijas. Bibliotekos darbuotojai per šį laikotarpį parengė ir išleido didesnės ir mažesnės apimties bibliografinių darbų, atspindėjusių mokslinį darbą bibliotekoje. Tai Nojaus Feigelmano katalogas *Lietuvos inkunabulai*, 1975; leidinys *Vilniaus universitetas. Bibliografija, 1940–1977*, 1979; Petro Račiaus *Vilniaus universiteto bibliotekos elzeyrai*, 1994; Morkaus Svirsko ir Irenos Balčienės parengta mokslinių laipsnių teikimo universitete XVI–XVIII amžiaus registracijos knyga *Akademijos laurai*, 1997 ir kt. 2004 metais Vilniaus universiteto biblioteka dvi svarbias Lietuvos kultūrai ir mokslui suaktyvinti – Vilniaus universiteto 425-tį ir Lietuvos spaudos lotyniškais rašmenimis atgavimo šimtmetį – pažymėjo ju-

*The Vilnius University Library witnessed the following significant events during the period between 1945–2004: the 400th anniversary of the Library and the University (in 1970 and 1979 accordingly), the building of two new book depositories, and the founding of new departments. The early book collections needed restoration, and Jurgis Tornau, then director of the Library, undertook to establish a Department of Restoration in 1968. The Library acquired a Department of Graphic Art in 1969. At the end of the 1960s a decision was made to safeguard integral collections from various donors in the main Library depository. The Library staff prepared and published lesser and greater volumes of bibliographical works reflecting the research work being done. Among these were a catalogue entitled *Inkunabula of Lithuania* compiled by N. Feigelmanas (1975); *Vilnius University. Bibliography, 1940–1977*, 1979; *Petras Račius' Vilnius University Library Elsevirs* (1994); and a registry of University degrees granted during 16th–18th century entitled *Laureae Academicae* and prepared by Morkus Svirskas and Irena Balčiene (1997). In 2004 Vilnius University Library marked two events important to Lithuanian culture and science: 425th anniversary of Vilnius University and 100th anniversary of regaining the Lithuanian press in the Latin alphabet by publishing jubilee issues: *Vilniaus jėzuitų kolegijos dienoraštis 1710–1723* [The Diary of Vilnius Jesuit College 1710–1723] (publication of the*

Lietuviškieji kontrafakciniai leidiniai, 1865–1904. Vilnius, 2004

Akademijos laurai. Vilnius, 1997

Kompaktinė plokštelė
*Vilniaus universiteto
 bibliotekos istoriniai
 rinkiniai*

*CD Historical Collections
 of Vilnius University
 Library*

biliejiniais leidiniais. Tai – universiteto jubiliejui skirti *Vilniaus jėzuitų kolegijos dienoraštis, 1710–1723 metai* (VUB saugomo rankraščio publikacija) ir *Vilniaus universitetas: bibliografijos rodyklė (1990–2003)*. Bibliotekos darbuotojai dalyvavo rengiant spaudai knygą A. W. Bobatkiewiczus. *Veikalas apie visuotinę bibliografiją*. Lietuviškos spaudos atgavimo šimtmečio sukakčiai biblioteka parengė parodą ir išleido bibliografinę rodyklę *Lietuviškieji kontrafakciniai leidiniai, 1865–1904 m.* Nuo 1958 metų su pertraukomis leidžiamas *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis* (išėjo 6 tomai). 1998 metais biblioteka parengė ir išleido pirmą kompaktinį diską *Vilniaus universiteto bibliotekos istoriniai rinkiniai* lietuvių, anglų ir prancūzų kalbomis. Disko leidimą finansavo UNESCO.

manuscript held at VUL) and Vilniaus universitetas: bibliografijos rodyklė (1990–2003) [Vilnius University: bibliographic index, 1990–2003]. Library bibliographers took part in preparing for publishing Veikalas apie visuotinę bibliografiją [Treatise on general bibliography] written by A. Bobatkiewicz. To commemorate the centenary of regaining the Lithuanian press the Library prepared a bibliographic index of contrafactions: Lietuviškieji kontrafakciniai leidiniai, 1864–1904 m. Six volumes of Vilnius University Library Chronicle were published in the period since 1958, and in 1998 the Library prepared and released its first (UNESCO sponsored) compact disc entitled Historical Collections of Vilnius University Library in Lithuanian, English, and French.

Specialieji bibliotekos rinkiniai

Vilniaus universiteto bibliotekos fonde saugoma per penkis milijonus spaudinių. Pagal universiteto profilį biblioteka komplektuoja mokslinę (išskyrus žemės ūkio ir technikos) ir grožinę literatūrą įvairiomis kalbomis. Bibliotekos pasididžiavimas – senųjų lietuviškų spaudinių, rankraščių ir graviūrų rinkiniai.

Seniausia bibliotekos fondo dalis yra Rankraščių skyriuje. Tai XIII–XX am-

Special Collections

The Vilnius Library holds more than 5 million publications, with an emphasis on academic and scientific material (with the exception of agricultural and technical works) and fiction in various languages. The Library prides itself on its collections of early Lithuanian publications, manuscripts, and graphic works.

The oldest Library materials – documents in various languages from 13th to 20th century – are found in the Manus-

Illuminated choral manuscript fragment. Parchment. XIV a.

Fragments from an illuminated hymnal. Parchment. XIV c.

Vilniaus pranciškonų vienuolyno raštas. Pergamentas. Vilnius, 1536

Writ from Vilnius Franciscan Monastery. Parchment. Vilnius, 1536

žiaus dokumentai įvairiomis kalbomis. Lietuvos kultūros istorijai vertingiausia yra lituanistinė medžiaga: dokumentai, susiję su Lietuvos rašytojais, kultūros ir meno veikėjais, kalbų tyrinėjimais. Visi Rankraščių skyriaus dokumentai suskirstyti į atskirus fondus, kurie pavadinti asmenų arba institucijų vardais.

Lietuvos rašytojų, mokslo ir kultūros veikėjų fonde saugomi literatūros klasikų rankraščiai: Dionizo Poškos, Antano Baranausko kūriniai, Simono Daukanto istoriniai veikalai, Antano Vienažindžio eilėraščiai, Žemaitės, Juozo Tumo-Vaižganto, Vinco Kudirkos, Maironio, Zigmo Gėlės, Vinco Mykoliaičio-Putino literatūriniai darbai, kalbininkų Kazimiero Būgos, Jono Jablonskio, Adalberto Becenbergerio rankraštinis palikimas. Rasime šiame fon-

ript Department. The most valuable from a Lithuanian cultural history point of view are those documents related to the country's writers, cultural and artistic figures, and language studies. All of the documents stored in the Manuscript Department are divided into separate sections named after specific personalities or institutions. The section on Lithuania's writers and scientific and cultural figures contains the following literary classics: works by Dionizas Poska and Antanas Baranauskas, historical writings by Simonas Daukantas, poetry by Antanas Vienažindis, literary works by Žemaitė, Juozas Tumas-Vaižgantas, Vincas Kudirka, Maironis, Zigmantas Gėlė, Vincas Mykolaitis-Putinas, and the handwritten legacy of linguists Kazimieras Būga, Jonas Jablonskis, and Adalbert Bezenberger. There are also individual works and letters by poets Juozas Tysliava, Jurgis Baltrušaitis, and Balys Sruo-

de ir poetų Juozo Tysliavos, Jurgio Baltrušaičio bei Balio Sruogos pavienių eilėraščių, mokslo ir kultūros darbuotojų prof. Jadvygos Čiurlionytės, profesorių Biržiškų, filosofų Stasio Šalkauskio ir Levo Karsavino darbų ir laiškų.

Dalis Rankraščių skyriaus rinkinių atspindi lietuvių kultūrinį bei visuomeninį gyvenimą (*Aušros, Varpo, Ūkininko*, 1900 metų Pasaulinės parodos Paryžiuje lietuviškojo skyriaus archyvas). Vilniaus universiteto tautosakos, kraštotyros, etnografijos ekspedicijų fonduose sukaupti rankraščiai, dokumentai, piešiniai, magnetinės juostos, brėžiniai teikia vertingos informacijos apie liaudies papročius ir buitį.

Ypač svarbūs rankraštyne yra senjo Vilniaus universiteto profesorių ar-

ga, science and culture workers Prof. Jadvyga Čiurlionytė, Professors Mykolas, Vaclovas, and Viktoras Biržiska, and philosophers Stasys Šalkauskis and Levas Karsavinas. A number of the collections in the Manuscript Department (editions of Aušra, Varpas, Ūkininkas, and archives from the Lithuanian exhibition in Paris in 1900) reflect the cultural and public life of Lithuania. Manuscripts, documents, drawings, audio tapes, and sketches related to folklore and ethnographic expeditions provide valuable information about folk traditions and way of life.

Of great importance are the archives of professors of the old Vilnius University. These include manuscripts from the collections of Adam Czartoryski, University rectors Jan Sniadecki and Marcin Poczubutt-Odlanicki, astronomy professor An-

Vilniaus medicinos draugijos fotografijų albumas. 1897

Album of photographs of Vilnius Medical Society. 1897

chyvai. Tai Adomo Čartoriskio archyvas, Edukacinės komisijos dokumentai, universiteto rektorių Jano Sniadecio ir Martyno Počobuto, astronomijos profesoriaus Andriaus Streckio, Filomatų draugijos archyvai ir kt. Vilniaus universiteto auklėtinis Juozas Kovalevskis paliko nemažą orientalistikos archyvą, taip pat čia saugomi matematiko prof. Mykolo Pelkos-Polinskio, geologo prof. Juozo Lukoševičiaus rankraščiai. Dideli ir labai įdomūs tyrinėtojams istorikų Joachimo Levelelio, Mykolo Balinskio rankraštiniai fondai.

Mokslo raidą Lietuvoje atspindi įvairių mokslo šakų rankraštinės knygos, vadinamasis traktatų ir mokslo darbų rinkinys, šiuolaikinių mokslininkų disertacijos. Istorikams labai svarbūs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės teismų aktai, išdo dokumentai, Lietuvos didikų kunigaikščių privilegijos ir kiti senieji aktai. Daug istorinės ir faktinės medžiagos mokslininkai randa įžymių šeimų – Sapiegų, Radvilų, Balinskių, Daugėlių – archyvuose. Baudžiosios palikimas – XVIII amžiaus vaško lentelės baudžiauninkų lažui žymėti. Prieš du dešimtmečius bibliotekai buvo padovanoti XV–XIX amžiaus karaimų rankraštinės knygos ir dokumentai. Reikšmingi pergamentų, gaidų, autografų, fotografijų, meno kūrinių rinkiniai. Autografų fonde turime Motiejaus Valančiaus, Adomo Mickevičiaus, Liudviko Juzevičiaus, Teodoro Narbuto, Voltero, Viktoro Hu-

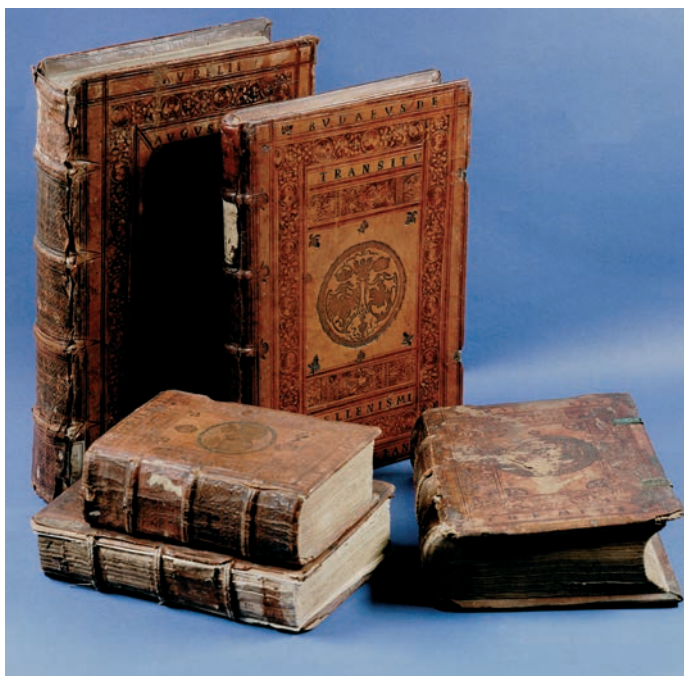
drzej Strzecki, the documents of the Educational Commission, the Philomath Society, and others. Vilnius University graduate Jozef Kowalewski left behind a fairly extensive archive on Orient, and there are manuscripts by mathematics professor Michal Polinski-Pelka, the geologist Prof. Jozef Lukoszewicz, as well as historians Joachim Lelewel and Michal Balinski.

Evidence of the development of science in Lithuania is reflected in handwritten books on the various branches of science – a collection of treatises and scholarly works, and dissertations by modern scientists. Of great importance to historians are court acts, treasury documents, and privileges issued by the grand dukes, and other historical acts of the Grand Duchy of Lithuania. The archives of the illustrious Sapieha, Radivilus, Balinski, and Daugela families, and the legacy of serfdom – 18th century wax tables marking serf corvees – provide valuable historical and factual material for scholars. Two decades ago the Library was delivered important manuscript books and documents – parchments, musical notes, autographs, photographs, and art works – of Karaites life during the 15th–19th century. The Library fund also includes autographs by Motiejus Valančius, Adam Mickiewicz, Ludwik Juzevicz, Teodor Narbutt, Voltaire, Victor Hugo, Lew Tolstoj, Michail Glinka, and Ferenc Liszt, and the royal signatures of Sigismundus I, Sigismund Augustus, and Stephan Batory. Each year the

Rabanus Maurus.
Opus de universo.
Strassburg, 1467

Knygos iš
Žygimanto Augusto
rinkinio
Books from the
collection of
Sigismund II
Augustus

go, Levo Tolstojaus, Michailo Glinkos, Ferenco Listo autografus. Tarp karūnuotų asmenų autografų yra Žygimanto Senojo, Žygimanto Augusto, Stepono Batoro autografa.

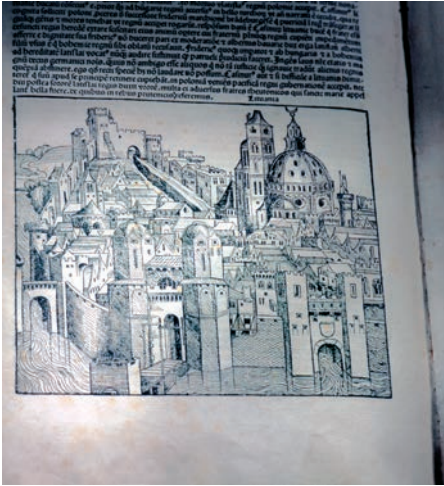
Kiekvienais metais rankraštynas papildo naujais dokumentais – mokslo, kultūros, literatūros, meno istorijai nusipelnusių asmenų archyvais.

Vilniaus universiteto biblioteka turi turtingą retų spaudinių rinkinį. Tai iki 1800 metų išleisti leidiniai: inkunabulai, XVI–XVIII amžiaus spaudiniai, leidiniai kirilicos ir graždankos šriftais, senos knygos latvių, estų kalbomis. Retų spaudinių fonde – 178,6 tūkstančio leidinių. Didžiausias Lietuvoje inkunabulų (iki 1500 metų spausdintų knygų) rinkinys turi 313 vienetų. Jame yra seniausia Lietuvoje esanti knyga – Rabano Mauro enciklopedinio pobūdžio veikalas *Opus de universo*, išleistas 1467 metais Strasburge. Iš senosios akademijos laikų išlikęs italų literatūrinės kalbos pradininko, poeto, humanisto Frančesko Petrarkos veikalas apie likimą (F. Petrarca. *De remediis utriusque fortunae*. Heidelberg, 1490) Įdomi Hartmano Šedelio kronika (H. Schedel. *Liber chronicarum*. Nürnberg, 1493), apimanti laikotarpį „nuo pasaulio sukūrimo“ iki XV amžiaus pabaigos, žymi savo graviūromis, kurių knygoje apie du tūkstančius.

XVI amžiaus knygų fonde yra 5,5 tūkstančio leidinių. Tarp jų – pasaulio

manuscript fund acquires new documents in the form of the archives of distinguished persons in science, culture, literature, and art.

The Vilnius University Library has a valuable collection of rare publications. These include writings issued before 1800: incunabula, printed works from the 16th–18th century, publications in “kirilitsa” and “grazhdanka” type, and old books in Latvian and Estonian. There are 178,6 works in the collection of rare publications, including 313 incunabula (books printed before 1500) – the largest collection in Lithuania. Among them is the oldest book in existence in this country – Opus de universo, an encyclopaedic work by Rabanus Maurus, published in Strasbourg in 1467; a work on destiny (De remediis utriusque fortunae, Heidelberg, 1490) by Francesco Petrarca, poet, humanist, and founder of the Italian literary language; and Liber chronicarum by Hartmann Schedel (Nürnberg, 1493) – a chronicle containing approximately 2,000 engravings and embracing the period “from the creation of the world” to the end of the 15th century. There are approximately 5,500 publications in the 16th century book collection, including De revolutionibus orbium coelestium, a work on the movement of heavenly spheres by Nicolaus Copernicus, creator of the global heliocentric system (Nürnberg, 1543), and the famous Biblia sacra published by Nicolaus the Black Radivilus in Brest-Litovsk in 1563. Of gre-

Hartmann Schedel. *Liber chronicarum*.
Nürnberg, 1493

Gratianus. *Decretum cum apparatu*
Bartholomaei Brixiensis. Venezia, 1485

heliocentrinės sistemos kūrėjo Mikalojaus Koperniko veikalas apie dangaus sferų judėjimą (N. Copernicus. *De revolutionibus orbium coelestium*. Nürnberg, 1543), garsioji Mikalojaus Radvilos Juodojo Lietuvos Brastoje išleista Biblija (*Biblija swięta*. 1563). Ypač brangios bibliotekai jos pirmosios knygų kolekcijos, nors iki šių dienų tų knygų išlikę nedaug. Tai Georgijaus Albinijaus, Žygimanto Augusto, Kazimiero Leono Sapiegos dovanotos knygos su savininkų superekslibrtais bei įrašais.

XVII amžiaus knygų rinkinyje yra per 18 tūkstančių įvairių šalių leidinių, pradedant istorinėmis kronikomis, literatūros klasikų kūriniais ir baigiant mokslo darbais. Čia saugomas pirmasis Kryžiuočių ordino istoriografinis šal-

at value to the Library are its first collections of books; unfortunately very few have survived to the present day. Among them are books with superexlibris and inscriptions, donated by Georg Albinus, Sigismund Augustus, and Casimirus Leo Sapieha.

*A collection of 17th century books contains more than 18,000 publications that range from historical chronicles and literary classics to academic works from various countries. Included are the first historiographic source (published some centuries after its founding) on the Teutonic Order (P. Dusburg. *Chronicon Prussiae*. Jenae, 1679); a work by Alexander Guagnini on the countries of eastern Europe and the Grand Duchy of Lithuania (*Sarmatiae Europaeae descriptio...* Cracoviae, 1578); and a description of the public*

tinis, kuris buvo išspausdintas po kelių šimtmečių (P. Dusburg. *Chronicon Prussiae*. Jenae, 1679), Aleksandro Gvanjnio veikalas apie Rytų Europos šalis bei Lietuvos Didžiąją Kunigaikštystę (A. Gvagnini. *Sarmatiae Europaeae descriptio...* Cracoviae, 1578), Mykolo Lietuvio totorių, lietuvių ir maskvėnų visuomeninio gyvenimo aprašymas (Michalo Litanus. *De moribus Tartarorum, Litvanorum et Moschorum*. Basel, 1615). Šiame rinkinyje saugomas ir Kazimiero Semenavičiaus veikalas apie artilerijos meną, kur pirmą kartą keliama reaktyvinės technikos pritaikymo artilerijoje idėja (C. Siemienowicz. *Artis magnae artilleriae pars prima*. Amsterodami, 1650).

life of Tatars, Lithuanians, and Muscovites by Michalo Litanus (De moribus Tartarorum, Litvanorum et Moschorum. Basel, 1615). The collection also contains work on the art of artillery by Casimirus Siemienowicz (Artis magnae artilleriae pars prima. Amsterodami, 1650) wherein the author presents for the first time the idea of applying a reactive technique to artillery. The University Library contains 1,654 examples of post-incunabula – publications from the first half of the 16th century. A separate group of early works includes books by prominent West European publishers – Aldines, Elzevirs, Plantins, and Etiennes. Books from the 18th century – 55,000 volumes – make up the largest proportion of the collection

Nicolaus Copernicus. *De revolutionibus orbium caelestium*. Nürnberg, 1543

Georgijaus Albinijaus bibliotekos knyga su superekslibrisu

A book from Georgius Albinus' collection with a super-exlibris

XVI amžiaus pirmosios pusės leidinių – paleotipų – universiteto bibliotekoje yra 1654 egzemplioriai. Į atskirą senųjų leidinių grupę išskirtos žymių Vakarų Europos leidėjų – Aldų, Elzevirų, Plantenų, Etjenų – knygos.

XVIII amžiaus knygos – 55 tūkstančiai tomų – sudaro didžiausią senųjų spaudinių rinkinio dalį. Tai ir garsoji prancūzų Deni Didro XVIII amžiaus mokslo ir meno enciklopedija, Teodoro Lepnerio etnografinio pobūdžio veikalas apie XVII amžiaus Rytų Prūsijos lietuvius (T. Lepner. *Der Preusche Littauer*. Danzig, 1774) ir daug kitų.

Casimirus Siemienowicz. *Artis magnae artilleriae pars prima*. Amsterodami, 1650

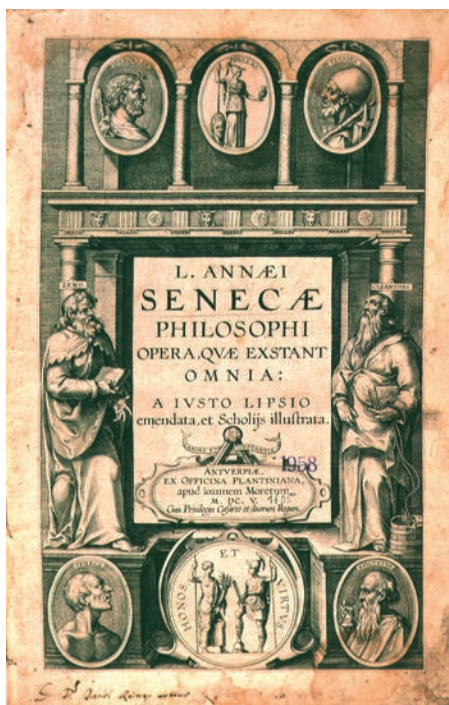
of early printed materials, and include the famous 18th century encyclopaedia on science and art by Denis Diderot, an ethnographic work on the Lithuanians of 17th century East Prussia by Teodor Lepner (*Der Preusche Littauer*. Danzig, 1774), and many other works. The rare book section contains 12,000 volumes of Lithuanian writings and philological works. Among them are monuments to the Lithuanian written word: the first Lithuanian book – *Catechismus Prasty Szadei* by Martynas Mažvydas (1547); *Enchiridion*, a unique publication by Baltramiejus Vilentas (1579); *Postilla* by Jo-

Retų spaudinių skyriuje sukauptas turtingas lietuviškų leidinių ir lituanistikos rinkinys. Jame yra per 12 tūkstančių knygų. Tai lietuvių raštijos paminklai: pirmoji lietuviška knyga – Martyno Mažvydo *Catechismusa Prasty Szadei*, 1547; Baltramiejaus Vilento unikalus leidinys *Enchiridion*, 1579; Jono Bretkūno *Postilla*, 1591; Simono Vaišnoro *Margarita Theologica*, 1600; Vilniaus leidiniai – Mikalojaus Daukšos *Kathechismas*, 1595 ir *Postilla Catholica*, 1599; Konstantino Sirvydo 1629 metų *Punktų Kazan* ir daugelis kitų.

hann Bretke (1591); *Margarita Theologica* by *Simonas Vaišnoras* (1600); books printed in Vilnius – *Kathechismas* (1595) and *Postilla Catholica* (1599) by *Mikalojus Daukša*; 1629 and 1644 editions of *Punktų Kazan* by *Konstantinas Sirvydas*, and many others. The oldest book in the collection of Lithuanian philology is a Prussian catechism entitled *Catechismus in preußnischer Sprach und da gegen das deüdsche* (1545). The collection also contains the second edition of hymnal by *Daniel Klein* (compiled by *Johann Ricovius* in 1685), as well as third

Titus Livius. *Historiarum quod extat cum perpetuis Gronovii et variorum notis*. Amstelodami, 1665

Lucius Annaeus Seneca. *Opera, quae exstant omnia...* Antverpiæ, 1605

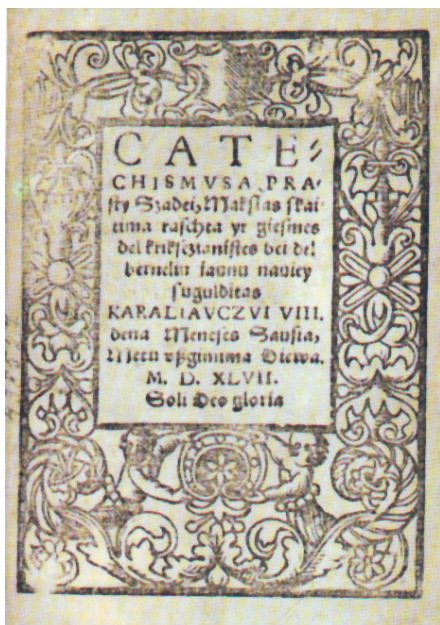
Seniausia lituanistikos rinkinio knyga yra prūsų katekizmas *Catechismus in preüssnischer Sprach und da gegen das deüdsche*, 1545. Rinkinyje yra Danieliaus Kleino giesmyno antrasis leidimas (sudarytojas Jonas Rikovijus, 1685) ir 1805 metų trečiasis leidimas.

Ryšiausi XVIII amžiaus lietuviškų raštų pavyzdžiai yra *Giesmes ape Szwęcziause Panna Maria* (1765) ir Mykolo Olševskio *Broma atwerta ing wiecznasti* (1753).

Iškirtinos to laikotarpio filologijos knygos: anoniminė gramatika *Universitas linguarum* (1737), Friedricho Ha-

acko *editio* published in 1805. The most notable examples of 18th century Lithuanian works are *Giesmes ape Szwęcziause Panna Maria* (1765) and *Broma atwerta ing wiecznasti* (1753) by Nicolaus Olszewski.

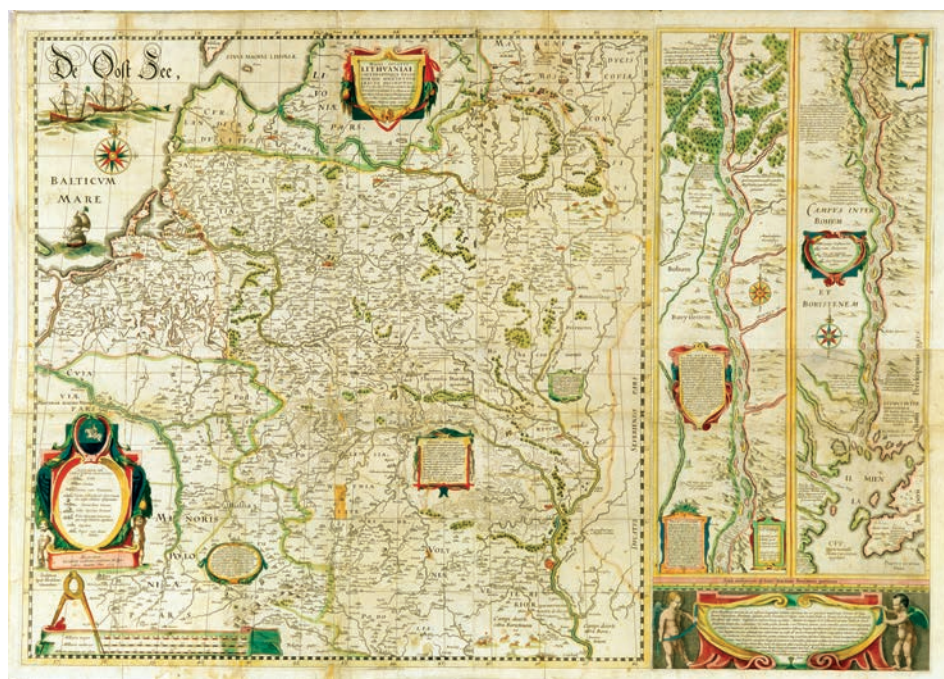
Unique philological works of that period include an anonymous grammar entitled *Universitas linguarum* (1737), Friedrich Wilhelm Haack's *Vocabularium Lithuanico–Germanicum...*, Paul Friedrich Ruhig's *Anfangsgründe einer Littauischen Grammatick...* (1747), Gottfried Ostermeyer's *Neue Littauische Grammatik...* (1791), and Christian Gottlieb

Martynas Mažvydas. *Catechismusa Prasty Szadei*. Karaliaučius, 1547

Catechismus in preußnischer Sprach und da gegen das deüdsche, Königsberg, 1545

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapis. 1613

Map of the Grand Duchy of Lithuania. 1613

acko *Vocabularium Litthuanico-Germanicum...* (1730), Paulo Friedricho Ruhigo *Anfangsgründe einer Littauischen Grammatick...* (1747), Gottfriedo Ostermeyerio *Neue Littauische Grammatik...* (1791) ir Christiano Gottliebo Mielcke's *Anfangs-Gründe einer Littauischen Sprach-Lehre...* (1800). Rinkinyje yra Antano Strazdo *Giesmies Swietiszkas ir Szwintas* (1814), Liudviko Rėzos išleisti Kristijono Donelaičio *Metai* (1818), Ksavero Bogušo veikalas apie lietuvių tautos ir kalbos kilmę, lietuviški laikraščiai *Aušra* ir *Varpas*. Bibliotekos senųjų lietuviškų knygų rinkinys

Mielcke's Anfangs-Gründe einer Littauischen Sprach-Lehre... (1800). There are also *Giesmies Swietiszkas ir Szwintas* by Antanas Strazdas (1814), Kristijonas Donelaitis' *Metai* published by Liudvikas Rėza (1818), a work by Ksaveras Bogušas on the origins of the Lithuanian nation and its language, and the Lithuanian newspapers *Aušra* and *Varpas*. The Library's collection of early Lithuanian books holds an important place in the history of Lithuania's culture and its press.

The Library has an interesting and extensive collection of cartography – over 1,000 old atlases and 10,000 maps. Col-

užima svarbią vietą lietuvių kultūros ir spaudos istorijoje.

Įdomus ir turtingas bibliotekos kartografijos rinkinys. Jame saugoma per 1000 senųjų atlasų ir 10 000 žemėlapių. Geografijos atlasų ir žemėlapių kolekcionavimas Lietuvoje buvo dažnas reiškinys. Žygimanto Augusto bibliotekos 10 procentų buvo geografijos veikalai. Vilniaus profesoriaus Joachimo Lelevelio atlasų ir žemėlapių kolekcija sudaro bibliotekos kartografijos rinkinio pagrindą. Čia yra 13 Klaudijo Ptolemajo veikalo *Geographia* leidimų. Seniausias jų išspausdintas 1490 metais Romoje. Kartografas Gerardas Merkatorius pirmas pavaizdavo Lietuvą atskiru žemėlapiu ir tuo išpopuliarino kraštą Vakarų Europoje. Saugomi ir žymių XVII amžiaus kartografų Jodoco Hondijaus, Joano Jansonijaus ir kitų atlasų leidimai. Rinkinyje yra XVII amžiaus pradžios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapis, išleistas Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio – tiksliausias to meto Lietuvos kartografinis vaizdas.

Senosiose bibliotekose kartu su knygomis buvo saugomi dailininkų kūriniai. Į biblioteką patekdavo grafikos atspaudai. Grafikos darbų rinkimo tradicija universiteto bibliotekoje prasidėjo tik nuo XIX amžiaus pradžios, kai 1805 metais buvo atidaryta Raižybos katedra. Šiuo metu bibliotekos Grafikos kabinete saugoma graviūrų, atspausėtų iki XX amžiaus, kolekcija – per 8 tūkstan-

lecting geographical atlases and maps was once a common practice in Lithuania; a tenth of Sigismund Augustus' library was comprised of geographic works. Vilnius University Prof. J. Lelevel's collection of atlases and maps forms the core of the Library's cartographic collection, and includes 13 editions of Geographia by Claudius Ptolemaeus (the oldest printed in Rome in 1490). Cartographer Gerardus Mercator was the first to depict Lithuania on a separate map, which subsequently popularised the country throughout Western Europe. There are also editions of atlases by prominent 17th century cartographers (J. Hondius, J. Janssonius and others), and a map published by Nicolaus Christophorus (the Orphan) Radivilus of the Grand Duchy of Lithuania from the beginning of 17th century (the most accurate cartographic rendition of Lithuania at the time).

Along with books, the old libraries used to preserve the works of artists – graphic prints included. The University Library only began to collect graphic works after the Engraving Department was established in 1805. At the present time the Library's Graphic Department has a collection of more than 8,000 prints – engravings produced before the 20th century. Here one finds works by 18th and 19th century graphic artists Fr. Balcewicz, A. Perli, J. Petrauskas, and J.N. Lopacinskis. An important example of 18th century Lithuanian graphic art is a collection entitled Icones familiae ducalis Ra-

Juozapas Peška. Vilniaus katedra iš rytų pusės. Akvarelė, 1808

Josef Peszka. Vilnius Cathedral from the Eastern side. Watercolour, 1808

čius atspaudų. Čia Franciszeko Wacława Balcewicziaus, A. Perli'o darbai, reikšmingas XVIII amžiaus Lietuvos grafikos pavyzdys – Nesvyžiaus graverio Herškės Leibovičiaus (Hirsza Leybowicz) 165 varyje raižytų portretų rinkinys *Icones familiae ducalis Radivilianae*. Čia saugomos spausdintos pirmosios lietuviškos litografijos. Minėtinas yra Jono Kazimiero Vilčinskio iniciatyva 1847–1863 metais leistas *Vilniaus albumas*, kurį sudaro 240 estampų. Juose įamžinti žymūs Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žmonės, kultūros paminklai. Didelę Grafikos kabineto rinkinio dalį sudaro įvairių šalių dailininkų kūriniai liuanistine tematika. Kabinete saugoma

*diviliana*e – 165 portraits etched in copper by Nieswiz engraver Hirsza Leybowicz. The department also contains the first printed Lithuanian lithographs. Of note is *Vilnius Album*, comprised of 240 prints immortalizing the prominent personages and cultural monuments of Grand Duchy of Lithuania, published during 1847–1863 at the initiative of Jan Kazimierz Wilczynski. A large portion of the Graphic Department's collection is made up of works on a Lithuanian philological theme by artists from various countries, and works by 18th and 19th century Western European (French, German, Dutch, English, Austrian) engravers, as well as Japanese graphic prints. The old

Aloiz Misyrowicz. Vilniaus žemutinė pilis. Iš N. Ordos *Album widoków historycznych Polski*.
Varšuva, 1873–1883

Vilnius Lower Castle. From N. Orda *Album widoków historycznych Polski*.
Warsaw, 1873–1883

XVIII–XIX amžiaus Vakarų Europos šalių graverių (prancūzų, vokiečių, olandų, anglų, austrų) darbai, japonų grafikos atspaudai. Senųjų ekslibrisų rinkinyje yra lietuvių, lenkų, rusų ir Vakarų Europos knygų ženklų, sukurtų XIX amžiaus antrojoje pusėje. Dabartiniame Grafikos kabineto rinkinyje daugiausia šiuolaikinių lietuvių dailininkų kūriniai.

Vilniaus universiteto Mokslo muziejus, įkurtas 1973 metais, šiuo metu įsikūręs Šv. Jonų bažnyčios patalpose. Čia sukaupta ne vienas tūkstantis eksponatų iš Lietuvos mokslo istorijos bei turtinga numizmatikos kolekcija, kurios pa-

ex libris collection is made up of Lithuanian, Polish, Russian, and West European book stamps created in the second half of 19th century. The present Graphic Department collection contains mostly works by contemporary Lithuanian artists.

The Vilnius University Science Museum, founded in 1973, presently occupies a portion of the Church of Saints John. Gathered here are several thousand items from the history of Lithuanian science, as well as an extensive collection of numismatics – primarily historical coins from Lithuania, Poland, and Russia. These were collected by prominent Lithuanian

grindą sudaro trijų valstybių: Lietuvos, Lenkijos ir Rusijos istorinės monetos. Ją surinko žymus Lietuvos numizmatas ir muziejininkas Povilas Karazija (1887–1955), o po jo mirties kolekciją įsigijo muziejus. Kolekcijos pasididžiavimas – Vilniaus lobis. Tai 1930 metais pavasarį Vilniaus apylinkėse (Rybiškėse) rasto lobio dalis. Lobį sudarė per 50 kg sidabro. Jame buvo apie 400 Lietuvos ilgųjų, 18 Kijevo grivnų ir 8 Didžiojo Naugardo rubliai. Į muziejų pateko 186 Lietuvos ilgieji, 4 Kijevo grivnos ir 8 Didžiojo Naugardo rubliai.

Muziejuje pavyko sukaupti didelį Lietuvos istorinės grafikos rinkinį. Jo

numismatist and museum worker Povilas Karazija (1887–1955); after his death the Museum acquired his collection, the pride of which is the Vilnius treasure – a portion of the 50 kg. treasure of silver discovered around Vilnius (Rybiškės) in the spring of 1930. It contained approximately 400 Lithuanian coins known as longs, 18 grivnas from Kiev, and 8 roubles from Greater Novogradok; the Museum acquired 186 of the longs, 4 grivnas, and the 8 roubles. The Museum succeeded in accumulating a large collection of Lithuanian historical graphic works. Its core includes etchings and lithographs published by Jan Kazimierz Wilczynski (1806–1862), Napoleon Or-

Mykolo Radvilos Vilniaus universitetui dovanotas teleskopas. XVIII a.
18th c. telescope donated to Vilnius University by Nicolaus Radvilus

Žemės gaublys. 1750
Terrestrial globe. 1750

pagrindą sudaro Jono Kazimiero Vilčinskio (1806–1862), Napoleono Ordos (1807–1883) ir Juozapo Ozemblovskio (1805–1878) išleistos graviūros ir litografijos (vien J. K. Vilčinskio *Vilniaus albumo* yra 310 lakštų).

Gausus muziejaus istorinių medalių ir ordinų rinkinys. Jame yra svarbiausi jubiliejiniai Vilniaus universiteto medaliai. Puikūs XVIII amžiaus Lenkijos karalių ir Lietuvos didžiųjų kunigaikščių medalių bei Lietuvos Respublikos (1918–1940) ordinų ir medalių rinkiniai.

Nemaža muziejaus retų knygų ir rankraščių kolekcija. Joje yra Mikalojaus Daukšos, Konstantino Sirvydo, Kazimiero Semenavičiaus originalai, Mato Pretorijaus XVII amžiaus rankraštis *Deliciae Prussicae*...bei seniausia muziejaus rankraštinė XIV amžiaus knyga *Psalterium Mariae*. Taip pat puikus XIX amžiaus lituanistikos rinkinys.

Muziejuje saugomi senieji observatorijos teleskopai, gaubliai, Vilniaus imperatoriškojo universiteto masonų ložės *Uolusis lietuvis* apeiginiai daiktai, ordinai.

da (1807–1883), and Jozef Oziemblowski (1805–1878). Wilczynski's Vilnius Album alone contains 310 sheets.

The Museum has large collection of historic medals and orders, including the most important anniversary medals of the Vilnius University, as well as splendid 18th century medals of Polish kings and Lithuanian grand dukes, and collections of orders and medals from Republic of Lithuania during 1918–1940.

There is a fairly large collection of rare books and manuscripts in the Museum as well: original works by Mikalojus Daukša, Konstantinas Sirvydas, Kazimieras Semenavičius, the 17th century Deliciae Prussicae...by Matheus Pretorius and the Museum's oldest handwritten book – a 14th century Psalterium Mariae. There is also a wonderful collection of 19th century works on Lithuanian philology. The Museum has telescopes and globes from the old observatory, and ritual objects and orders from the "Assiduous Lithuanian" Masonic Lodge of the Vilnius Imperial University.

Bibliotekos patalpos

Vilniaus universiteto biblioteka yra viena įdomiausių retų Europos bibliotekų, kuri tebeužima pastatą, gautą įsikuriant. Įdomiausia ir seniausia senųjų bibliotekos rūmų ansamblio dalis yra Pranciškaus Smuglevičiaus salė. Įžymus tapytojas, Vilniaus universiteto profesorius, padaręs nemažą įtaką XVIII amžiaus pabaigos–XIX amžiaus pradžios Lietuvos menui, P. Smuglevičius (1745–1807) paliko Vilniuje savo kūrybos darbų, tarp jų ir minėtos salės dekorą. Iki XVIII amžiaus pabaigos salė buvo naudojama profesorių ir studentų buitiniams reikalams. Jos vestibulyje buvo įrengtos prausyklos, o pačioje salėje – valgomasis (refektorijus). 1803 metais salė buvo paskirta bibliotekai. Dailininkui P. Smuglevičiui buvo pavesta ją dekoruoti. Būdamas klasicizmo pasekėjas P. Smuglevičius dekoravo salę klasicizmo dvasia. Tarpulangėse ir sienose nutapė dvylikos žymiausių antikos meno bei mokslo žmonių biustinius portretus: Sokrato, Plutarcho, Pindaro, Anakreonto, Heziodo, Heraklito, Aristotelio, Euripido, Diogeno, Homero, Archimedo, Platono. Nuo to laiko salėje vykdavo mokslo metų atidarymas ir uždarymas, profesorių inauguracija, mokslo laipsnių teikimas ir kitos iškilmės. 1819 metais šioje salėje diplomas buvo įteiktas ir Adamui Mickevičiui. Salę nuo seno lan-

Library Premises

The Vilnius University Library is one of the most interesting rare collection libraries in Europe, and continues to be housed in the same building in which it was founded. The F. Smuglewicz Hall is the most intriguing and oldest part of the original Library complex. Celebrated painter and a professor at the Vilnius University, Franciszek Smuglewicz (1745–1807) was not an insignificant influence in the art of Lithuania during the end of the 18th-beginning of the 19th century. Vilnius acquired some of his works, including the decor in this library hall. Until the end of the 18th century, the hall had been used for the everyday needs of professors and students - wash-stands stood in the vestibule and a refectory occupied the hall itself. In 1803 it was assigned to the Library, and artist F. Smuglewicz was appointed to decorate it. F. Smuglewicz adhered to the spirit of classicism; between the windows and on the walls he painted the portraits of the 12 most prominent figures in antique art and science: Socrates, Plutarch, Pindar, Anacreon, Hesiod, Heraclitus, Aristotle, Euripides, Diogenes, Homer, Archimedes and Plato. From then on the hall was used for ceremonies marking the beginning and end of the academic year, the inauguration of professors, conferring of academic degrees, and other celebrations. Adam Mickiewicz was

Pranciškaus Smuglevičiaus salė
Franciszek Smuglewicz Hall

ko įžymūs svečiai. Joje buvo Napoleonas, caras Aleksandras II ir kiti. Ilgainiui salės paskirtis keitėsi. 1867 metais tapytojas V. Griaznovas klasicistinę tapybą pakeitė pseudobizantiniu ornamentu. 1929 metais salė buvo sutvarkyta, restauruotas P. Smuglevičiaus darbas. Lubose buvo atidengta XVI–XVII amžiaus freska, kuri vaizduoja Mariją, savo apsiaustu globiančią senjo universiteto steigėjus. Taip salė atrodo ir šiandien.

Antrame aukšte, virš P. Smuglevičiaus salės, yra studentų darbo vieta

granted his diploma here in 1819. Prominent guests including Napoleon, Czar Alexander II, and others have visited this hall. Over time the hall's functions changed, and in 1867 painter V. Griaznov replaced its classical tones with pseudo-Byzantine ornamentation. The hall was refurbished in 1929, and restored to the style given it by F. Smuglewicz.

A 16th–17th century fresco of Mary enveloping the founders of the old University was uncovered on the ceiling. The F. Smuglewicz Hall has retained its present appearance since that time.

bibliotekoje – Bendroji skaitykla. Būtent joje, kaip byloja legenda, retos knygos buvo prikaustytos prie sienų, tačiau vienam nelabajam pavykę vieną retą leidinį pagrobti ir paslaptinai pergabenti į Krokuvą. Seniau šios salės skliautai buvo dekoruoti gipsiniais lipdiniais, bet šio šimtmečio pradžioje skliautų briaunos buvo nudaužytos. Dabar jokių puošmenų salėje nėra.

Virš Bendrosios skaityklos yra Mokslo darbuotojų skaitykla. Šios salės paskirtis amžiams bėgant keitėsi. Kadaise čia buvo įsikūręs Gamtos mokslų kabinetas, o nuo 1867 iki 1919 metų buvo saugomi Viešosios bibliotekos istoriniai rinkiniai. 1919–1924 metais čia veikė skaitykla, nuo 1924 metų iki Antrojo pasaulinio karo buvo įsikūręs

A Common Reading-Room for students occupies the second floor above the F. Smuglewicz Hall. Legend has it that rare books used to be chained to the walls in this hall, and that an evil spirit managed to steal one of the unique treasures and carry it off to Krakow. The vaults of the hall were once decorated with plasterwork, but these were painted over at the beginning of the century, and now the room is devoid of embellishments.

Above the Common Reading-Room is an Academic Reading-Room. This hall has had a number of functions: once a Department of Natural Sciences, from 1867–1919 a depository for the Public Library's historical collections, a reading-room from 1919–1924, and in the period from 1924 to the Second World War

Bendroji skaitykla

General Reading Room

bibliotekos rankraštynas. 1831 metais, prieš pat universiteto uždarymą, salė buvo dekoruota giliais mediniais kesonais su nutapytomis ąžuolo ir akanto lapų rozetėmis. XIX amžiaus pabaigoje lubų ir sienų dekoras buvo pakeistas, o 1919 metais salė vėl restauruota pagal pirmąjį projektą. 1970 metais salės dekoracijos dar kartą atnaujintos. Verta paminėjimo ir Joachimo Lelevelio salė, esanti trečiame aukšte. Senojo universiteto laikais ji atrodė kitaip: per du jos aukštus – antrąjį ir trečiąjį – į viršų kilo beveik kvadratinė koplyčia su skliautuotomis lubomis. Skliautų viduryje buvo tapytas plafonas, vaizduojantis mokinių globėją šv. Stanislovą Kostką. XIX amžiaus pirmame ketvirtyje salė buvo padalyta į du aukštus. Trečiojo aukšto salėje ilgą laiką buvo universiteto dailės katedra, kurioje dirbo garsus dailininkas Jonas Rustemas. 1926 metais Vilniaus universiteto bibliotekai profesorius J. Lelevelio testamentu iš Kurniko buvo perduota vertinga kny-

the Library's Manuscript Department. In 1831, just before the University was closed, the hall was decorated with a coffeered ceiling and painted oak and acanthus leaf rosettes. The ceiling and wall decor were changed at the end of the 19th century, and restored again to the original in 1919. The ornamentation was refinished once more in 1970.

Also of note on the third floor is the Joachim Lelewel Hall. In the time of the old University it had an almost square shaped chapel with a vaulted ceiling, rising upwards through the second and third floors. The centre of the vaults was taken up by a panel with a painted portrait of St. Stanislaw Kostka, the guardian of students. The hall was divided into two floors during the first quarter of the 19th century. For a long time the third floor was home to the Art Department, and the workplace of famous artist Jan Rustem. In 1926, Prof. J. Lelewel bequeathed a valuable collection of

Mokslu darbuotojų
skaitykla
Professors' Reading Room

Joachimo Lelevelio salė
Joachim Lelewel Hall

gų ir atlasų kolekcija, o jos pirmoji vieta ir buvo ši salė, pavadinta nuo tų metų profesoriaus J. Lelevelio vardu.

Baltoji salė yra senosios Vilniaus universiteto observatorijos, įkurtos 1753 metais, sudėtinė dalis, todėl jos atsiradimo istorija yra neatsiejama nuo observatorijos istorijos. Observatorija statyta pagal Tomo Žebrausko projektą, statybos fundatorė – Elžbieta Oginskaitė-Puziniene. Po T. Žebrausko mirties statybos darbams toliau vadovavo Jokūbas Nakijonavičius. Observatoriją sudarė Baltoji salė,

books and atlases to the University library; they were transferred from Kurniki to this hall, which was then named in his honour.

The history of the White Hall is integrally connected to the history of the old Observatory (founded in 1753) of the Vilnius University. The building of the Observatory was sponsored by Elzbieta Puzynia according to the project by Tomas Zebraszkas. Jakob Nakcyanowicz took charge of construction work after the death of T. Zebraszkas. The Obser-

Mažoji salė, du lengvi keturkampiai triaukščiai bokštai ir du vieno aukšto bokšteliai. T. Žebrausko suprojektuotą Baltąją salę į tris dalis skaido šeši masyvūs barokiniai pilioriai, apjuosti puošniais karnizais. Salės lubose įrengta ovalinė anga, jungusi su virš jos esančia mažesne sale, kuri yra tarsi Baltosios salės tąsa. Taip buvo perteikta barokinė begalinės erdvės idėja.

XVIII amžiaus pabaigoje M. Počobuto iniciatyva pagal architekto Martino Knackfuso projektą pristatytas klasikinio stiliaus observatorijos priestatas. Į jį buvo atgabentas didžiulis kvadrantas ir kiti instrumentai. Baltojoje salėje stovėjo ne tik astronomijos įrenginiai, bet taip pat buvo laikoma ir vertinga observatorijos biblioteka, kurioje be astronomijos ir matematikos leidinių buvo fizikos, geografijos, architektūros ir kitų universitete dėstytų dalykų veikalų. Knygos tilpo dvylikoje spintų, stovėjusių nišose tarp salės langų. Be knygų bei astronominių prietaisų salę puošė ir apie 30 aliejiniiais dažais tapytų žymių asmenų bei universiteto mokslininkų portretų. 1876 metais observatorija labai nukentėjo nuo gaisro, o 1883 metais buvo uždaryta. Vilniaus viešosios bibliotekos laikotarpiu Baltoji salė buvo naudojama kaip knygų saugykla. Po dešimties metų restauracijos 1997 metais Baltoji salė vėl atidaryta, čia įrengta skaitykla.

Su bibliotekos istorija susijusi ir Mažoji aula. Tai XIX amžiaus pradžioje

vatory was composed of the White Hall, The Small Hall, two slender four-cornered three-storey towers and two small single-storey towers. Six massive Baroque pillars, girded with ornamental cornices divide T. Zebrauskas' White Hall into three parts. An oval aperture in ceiling appears to connect the White Hall with the Small Hall above it, and thereby conveys the Baroque concept of infinite space.

At the end of 18th century, M. Pocobutt undertook an addition to the Observatory of a classical style annex designed by architect Marcin Knackfus, to house a huge quadrant and other instruments. The White Hall contained not only astronomical equipment but also a valuable library with works on astronomy, mathematics, physics, geography, architecture, and other subjects taught at the University. The books were kept in 12 cupboards in niches between the windows. The hall decorated with approximately 30 oil paintings of prominent individuals and University scholars. The Observatory was seriously damaged by fire in 1876; it was closed in 1883. During the time of the Vilnius Public Library, the White Hall was used as book depository. It was re-opened in 1997 after renovations which took 10 years to complete; it is now designated a reading room.

Closely connected to the history of the Library is a classical style hall known as

baigta statyti klasicizmo stiliaus salė. Pailgą patalpą iš visų pusių juosia kolonos, remiančios aukštą balkoną. Perpjauto cilindro formos lubos turi iš abiejų galų didelius pusapvalius langus. Lubos dekoruotos imituotais keisonais. 1929 metais universiteto 350 metų jubiliejaus proga Mažoji aula buvo papuošta Kazimiero Jelskio XIX amžiuje sukurtais žymiausių universiteto profesorių biustais. Jų buvo šešiolika, iki mūsų dienų išliko tik penki. Šiuo metu Mažajoje auloje vyksta iškilmingi Vilniaus universiteto susirinkimai.

Bibliotekos patalpos kartu su visu centrinių universiteto rūmų ansambliu užima vieną reikšmingiausių vietų Vilniaus senamiestyje.

the Small Aula, which was built at the beginning of the 19th century. The oblong hall is lined on all sides by columns supporting a high balcony. Large semi-circular windows grace both ends of a cut-cylinder-shaped coffered ceiling. In 1929, on occasion of the 350th anniversary of the University, the Small Aula was decorated with 19th century busts by Kazimierz Jelski of the University's most eminent professors. There had been 16 of them, but only 5 survived. At present the Small Aula is used for ceremonial gatherings of Vilnius University

The Library and the entire central University complex are considered one of the most important sites in the Vilnius Old Town.

Vilniaus universiteto biblioteka atvira visiems. Biblioteka susideda iš centrinės bibliotekos ir fakultetų bibliotekų.

Nuo 1965 metų biblioteka gauna Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) ir jos padalinių – UNESCO, Pasaulinės sveikatos organizacijos, Tarptautinės atominės energijos agentūros, Maisto ir žemės ūkio organizacijos, Tarptautinės darbo organizacijos, Tarptautinio valiutos fondo, Pramonės plėtros organizacijos, Tarptautinio teismo – dokumentus. Jungtinių Tautų Organizacijos leidinių skaitykla gali naudotis visi, turintys bibliotekos skaitytojo pažymėjimą.

Nuo 1993 metų bibliotekoje veikia elektroninis katalogas. Tai pirmasis elektroninis katalogas Baltijos šalyse, nuo 1994 metų prieinamas per Internetą. Šį katalogą galima pasiekti adresu: <http://lanka.vu.lt:83/ALEPH>.

1995 metai įėjo į istoriją kaip jubiliejiniai – biblioteka pažymėjo 425 metų sukaktį. Ta proga bibliotekoje organizuota tarptautinė konferencija *Biblioteka prie naujo amžiaus slenksčio*, kurioje pranešimus perskaitė Lietuvos ir užsienio šalių autoriai. Lietuvos Dailės muziejuje tą pačių metų rugsėjo 26 dieną atidaryta paroda *Restauruoti darbai Vilniaus universiteto bibliotekoje*. Tai buvo bibliotekos restauratorių darbą vainikuojantis renginys. Restauravimo

Vilnius University Library is open to everyone, and is comprised of a central and faculty libraries.

As of 1965, the Library has been receiving documents from the United Nations and its bureaus – UNESCO, World Health Organization, International Atomic Energy Agency, Food and Agricultural Organization, International Labor Organization, International Monetary Fund, Industry Development Organization, and the International Court. The UN publications library is accessible to all holders of a valid Vilnius University Library card.

The Library has been equipped with a computerized catalogue since 1993. The first of its kind in the Baltic countries, the catalogue has been accessible via the Internet as of 1994 at: <http://lanka.vu.lt:83/ALEPH>.

*1995 was a historical year for the Library: it celebrated its 425th anniversary, including with an international conference, *The Library at the Threshold of a New Century*, with presentations by authors from Lithuania and abroad. On September 26, the Lithuanian Museum of Art opened an exhibition entitled *Restored Works at the Vilnius University Library*, the crowning event to work by the Library's restorers. The restoration department, in conjunction with the Vilnius*

Pirmosios lietuviškos
knygos 450 metų sukakčiai
skirtos parodos atidarymas
Ignalinos viešojoje
bibliotekoje 1997 m.

Opening of the exhibition
to mark 450th anniversary
of the first Lithuanian
book at Ignalina Public
Library in 1997

skyrus kartu su Vilniaus aukštesniąja technologijos mokykla 1995 metais pradėjo rengti restauratorius. Per visus jubiliejinius metus Lietuvos bibliotekininkų žurnale *Tarp knygų* buvo rubrika *Vilniaus universiteto bibliotekai – 425*, kur bibliotekos darbuotojai skelbė savo publikacijas.

Vilniaus universiteto biblioteka su kitomis penkiomis aukštųjų mokyklų bibliotekomis 1995 metais parengė pirmąjį TEMPUS projektą *Integruotos informacinės sistemos akademiniuose bibliotekose* 1995–1998 metams. Projekto lėšomis bibliotekos darbuotojai turėjo galimybę kelti kvalifikaciją užsienio šalių bibliotekose, išaugo kompiuterizuotų darbo vietų skaičius, kuriamas pirmasis Lietuvoje jungtinis elektroninis katalogas.

1996 metais biblioteka rengėsi pasitikti pirmosios lietuviškos knygos Martyno Mažvydo *Katekizmo*, kurios vienintelis egzempliorius Lietuvoje saugomas

Higher School of Technology, began training restorers in that same year. Throughout the entire jubilee year, the journal of Lithuanian librarians, Tarp knygų (Amidst Books), included a section called Vilnius University Library – 425 years old, with information on publications by Library staff. In 1995, the Vilnius University Library, together with the country's five other university libraries, organized the first TEMPUS project: Integrated information systems in academic libraries, for 1995–1998. Project funding provided the means for Library staff to upgrade their qualifications at foreign libraries, and for an increase in the number of computerized work places. Creation of the first uniform electronic catalogue in Lithuania is underway.

1996 saw the Library preparing for the 450th anniversary of the first Lithuanian book, Martynas Mažvydas' Katekizmas, whose only surviving copy in Lithu-

Parodos katalogas *Senoji Lietuvos knyga, XVI–XVIII a.* Vilnius, 1997

Catalogue of exhibition *Old Lithuanian book, 16th–18th c.* Vilnius, 1997

Vilniaus universiteto bibliotekoje, 450 metų sukaktį. Iš bibliotekos Retų spaudinių skyriaus fondų parengta paroda *Senieji lietuviški leidiniai iš Vilniaus universiteto bibliotekos fondų* keliavo po visą Lietuvą ir buvo pristatoma viešosiose bibliotekose. Dar vienas pirmosios lietuviškos knygos 450 metų sukakties akordas buvo jubiliejinė paroda *Senoji Lietuvos knyga, XVI–XVIII a.* Valstybinėje bibliotekoje Berlyne, UNESCO būstinėje Paryžiuje, Tartu (Estija) universiteto bibliotekoje ir Lietuvos ambasadoje Rusijoje (Maskvoje), surengta 1997–1998 metais. Parodą lydėjo katalogas anglų, vokiečių, prancūzų ir lietuvių kalbomis. 1998 metais Lietuva pažymėjo poeto Adomo Mickevičiaus 200-ąsias gimimo metines. Biblioteka, savo struktūroje turinti Adomo Mickevičiaus muziejų, rengė jubiliejinę parodą ir išleido jos katalo-

ania is found at the Vilnius University Library. An exhibition of works from the Library's Rare Manuscript Department, entitled Early Lithuanian Publications from the Vilnius University Library Fund, toured the nation's public libraries that year. Another celebratory note on the occasion of the 450th anniversary of the first Lithuanian book, a jubilee exhibition entitled Early Lithuanian Books, 16th–18th c., was presented during 1997–1998 at the State Library in Berlin, UNESCO headquarters in Paris, Tartu (Estonia) University Library, and the Lithuanian Embassy in Moscow. The exhibition was accompanied by a catalogue in English, German, French, and Lithuanian.

In 1998 year, Lithuania celebrated the 200th anniversary of the birth of poet Adam Mickiewicz. The Library, which

gą *Adomas Mickevičius ir Lietuva*. Lenkijos ambasada Lietuvoje finansiškai rėmė prie A. Mickevičiaus muziejaus esančio XV amžiaus rūsio remontą ir įrengė jame reprezentacinę Poezijos menę.

1998 metais Lietuvos akademinės bibliotekos, įkūrusios asociaciją, įsigijo Izraelio firmos EXLIBRIS bibliotekinę programinę įrangą ALEPH. 1999 metai – antrojo TEMPUS projekto *Integrated universitetų informacinės sistemos* vykdymo metai. Šio projekto dėka bibliotekos darbuotojai kėlė kvalifikaciją įvairių šalių bibliotekose: Švedijoje, Danijoje ir Nyderlanduose. Biblioteka 1999 metais pradėjo rankraštinį XVI–XIX a. LDK įvairių pavių žemės ir pilies teismų knygų skaitmeninimo projektą *Vilniaus universiteto bibliotekos senųjų knygų ir rankraščių tekstų perkėlimas į kompaktinius diskus*; išleistos pirmos skenuotų rankraštinų knygų kompaktinės plokštelės. Tai labai svarbus unikalių fondų išsaugojimo projektas.

2000 metais biblioteka pažymėjo 430 metų sukaktį. Išleistas *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 1999*. Sukakties proga Jungtinių Tautų Organizacijos leidinių skaitykla pavadinta ilgamečio Vilniaus universiteto bibliotekos direktoriaus, JTO Dago Hammarskjöldo bibliotekos Niujorke direktoriaus prof. Levo Vladimirovo vardu. Ten saugoma ir Jo asmeninė biblioteka, kurią Jo šeima padovanojo Vilniaus universiteto bibliotekai. 2000 metais kartu

incorporates an Adam Mickiewicz museum, organized a jubilee exhibition, accompanied by the catalogue, Adam Mickiewicz and Lithuania. The Polish Embassy in Lithuania financed renovations to the 15th century cellar which is part of the museum, and furnished it with a representational Poetry Hall. In 1998, Lithuania's academic libraries formed an association, and acquired an ALEPH library software program from the EXLIBRIS firm in Israel. 1999 marked the second stage of the TEMPUS Integrated information systems in academic libraries project, which continued to offer Library staff upgrading sessions in libraries in Sweden, Denmark and the Netherlands. In 1999, the Library also embarked on an important digital project for the preservation of its unique holdings – digitisation of old books and manuscripts of Vilnius University Library (16th–19th c. land and castle court books of various districts in the GDL) – and released its first CDs of scanned manuscripts.

2000 was another anniversary year for the Library: 430 years since its founding. It was marked by the publication of the Vilnius University Library Chronicle, 1999, and by the naming of the UN publications library after long-time former director of the Vilnius University Library and director of the UN Dag Hammarskjöld Library in New York - Prof. Lev Vladimirov. The Lev Vladimirov Library now also holds his personal library, which was donated to the Vilnius University Library by

Paminklinės durys pirmajai lietuviškai knygai.
Skulptorius Jonas Meškelevičius

Memorial door to commemorate the first Lithuanian book.
Sculptor Jonas Meškelevičius

su kitomis Lietuvos bibliotekomis pradėtos prenumeruoti duomenų bazės, pirmoji jų buvo universali visatekščių dokumentų duomenų bazė EBSCO. 2000 metų gegužės 10 dieną bibliotekoje pradėta dirbti naujojoje programinės įrangos ALEPH aplinkoje.

2001 metais gruodžio 1 dieną biblioteka pasveikino pirmąjį skaitytoją, užsisakiusį leidinių elektroniniu būdu. Pirmosios lietuviškos knygos 450 metų jubiliejui įamžinti buvo paskelbtas konkursas paminklinei vietai Vilniaus universiteto bibliotekoje sukurti. Konkurso laimėjo dailininkas Jonas Meškelevičius (1950–2005), pasiūlęs pastatyti skirtas šiam jubiliejui paminklines duris, kurios yra įėjimas į biblioteką. Paminklas buvo iškilmingai atidarytas tik 2001 metais gegužės 21 dieną. Duryse yra įamžinti vaizdai, svarbūs Lietuvos kultūros ir universiteto istorijai.

2001 metų gegužės mėnesį Bibliografijos ir informacijos skyrius pradėjo atsakingą darbą – Vilniaus universiteto darbuotojų publikacijų duomenų bazės kūrimą.

2002 metais bibliotekoje įdiegta nauja ALEPH 505.14.2 versija. 2002 metais Torūnės (Lenkija) universiteto bibliotekoje Vilniaus universiteto biblioteka pristatė parodą *Stepono Batoro universiteto regalijos, 1919–1939*, parengtą iš bibliotekos Mokslo muziejaus rinkinių. Tais pačiais metais biblioteka buvo pakviesta dalyvauti Švedijos tarp-

his family. In 2000 VU Library together with other Lithuanian libraries started to subscribe databases, and EBSCO, a universal full text document database came first. On May 10, the Library began working within the new ALEPH system.

2001, December 1, marked the day the Library received its first electronically placed hold. A competition for a memorial site at the Vilnius University Library, which had been announced on the occasion of the 450th jubilee of the first Lithuanian book, was won by artist Jonas Meškelevičius (1950–2005), who submitted a project for a commemorative entrance doorway to the Library. The official unveiling of the memorial - double doors immortalizing images of major events in the history of Lithuanian culture and of the University - finally took place on May 21, 2001.

Also in May 2001, the Library's Bibliography and Information Department began the important work of creating a database of publications by the staff of the Vilnius University.

*2002 saw the Library being equipped with the new, 505.14.2 version of the ALEPH system. Also in that year, the Vilnius University Library presented an exhibition from its science museum collections, entitled *Regalia of the Stephen Bathory University 1919–1939*, at the Torun University Library in Poland. The Vilnius University Library was invited to take part in Sweden's international project, *The Re-**

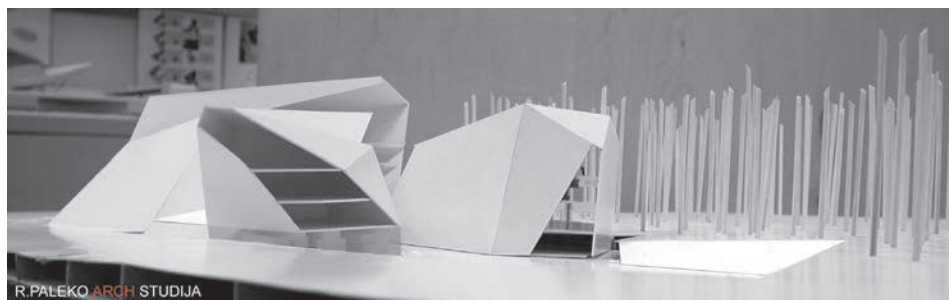
Saulėtekio informacijos centras
Saulėtekis Information Centre

tautiniame projekte *Renesansinės bibliotekos kolekcija*: išleistas kalendorius 2003 metams, kuriame yra dvylikos iškiliausių pasaulio bibliotekų vaizdai, tarp kurių ir Vilniaus universiteto bibliotekos P. Smuglevičiaus salė bei informacija apie biblioteką.

2003 metais Vilniaus paveikslų galerijoje buvo atidaryta tarptautinė paroda *Imago Lithuaniae. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėlapiai ir dokumentai iš Tomasz Niewodniczański rinkinių*. 2004 metais sujungus trijų fakultetų bibliotekas (Komunikacijos, Teisės, Ekonomikos) įsteigtas modernus Saulėtekio informacijos centras. Vilniaus universiteto bibliotekoje įkurtas naujas Ryšių su visuomene skyrius. 2005 metais sausio dieną elektroniniame kataloge buvo per 600 tūkšt. leidinių.

naissance Libraries Collection, which resulted in the publication of a calendar for 2003. The calendar incorporated images of 12 of the world's most distinguished libraries, and included the P. Smuglevičius Hall of the Vilnius University Library, as well as information on the Library itself.

In 2003 an international exhibition "Imago Lithuaniae: maps and documents of the Grand Duchy of Lithuania from Tomasz Niewodniczański's collections" was opened at the Vilnius Picture Gallery. Upon joining libraries of three faculties (Communication, Law, and Economics) the Saulėtekis Information Centre (SIC) was founded in 2004. The Library also instituted a new department – Public Relations Department. By 1 January 2005 the electronic catalogue contained over 600.000 items.

Naujoji Vilniaus universiteto biblioteka. Projekto autoriai R. Paleko ARCH studija
New Vilnius University Library. Authors of the project: R. Palekas ARCH Study

1970–1982 metais buvo pastatyti du pastatai bibliotekos saugykloms, tačiau vietos knygoms problema vėl aktuali. 1989 metais buvo paskelbtas konkursas naujo bibliotekos pastato Saulėtekio alėjoje projektui. Konkursą laimėjo architektai Eugenijus Guzas, Sigitas Malikėnas ir Romas Perkauskas, tačiau bibliotekos statybai metai iš metų nebuvo skiriamas finansavimas. Po penkiolikos metų Vilniaus universitetas paskelbė naują konkursą bibliotekos pastato projektui koreguoti. Konkursą laimėjo UAB *Ekoprojektas*, projekto architektai R. Paleko ARCH studija. 1998 metais naujo pastato statybai paremti buvo įsteigtas paramos fondas *Mokslo šviesa*, o 2002 metais išleista pirmoji bibliotekos statybai aukojusių rėmėjų pavardžių knyga. Tokiu būdu šie žmonės įrašyti į ilgaamžę Vilniaus universiteto bibliotekos istoriją. Ateities Vilniaus universiteto biblioteka galėtų tapti Lietuvos mokslinės informacijos centru.

1970–1982 brought about the construction of two buildings housing the Library's book depositories, but space had once again become a problem. In 1989, a competition was announced for a project for a new library building to be erected on Saulėtekis Valley. The winners were architects Eugenijus Guzas, Sigitas Malikėnas, and Romas Perkauskas, however years passed and no funds had been allocated for the Library construction. 15 years later Vilnius University announced a new tender to correct the project of the library building. The tender went to the company Ekoprojektas, architects of the project - R. Paleko ARCH studija. Mokslo šviesa (Light of Knowledge), a fund to help financing the new building, was established in 1998, and the first book immortalizing the names of donors, who have now become a part of the long history of the Vilnius University Library, was published in 2002. The future Vilnius University Library would become a Lithuanian center for scientific information.

Birutė Butkevičienė

Vilniaus universiteto biblioteka

Vilnius University Library

Antras papildytas leidimas

2nd supplemented edition

Išleido Vilniaus universiteto leidykla

Universiteto g. 1, Vilnius

Spausdino UAB „Petro ofsetas“

Žalgirio g. 1, Vilnius